

Rekomendacje MEN

**Kierunki wychowania
w zreformowanej szkole i placówce**

- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. *Prawo oświatowe* (Dz.U. z 11 stycznia 2017 r., poz. 59 z późn. zm.);
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. z dnia 24 lutego 2017 r., poz., 356).

Z dniem **1 września 2017 r.** na mocy przepisów
ustawy Prawo oświatowe
rozpocznie się proces
wzmocnienia wychowawczej funkcji szkoły i placówki

(art. 1 pkt 3, art.4 pkt 24 oraz art. 26)

Szkolny program wychowawczy i profilaktyki

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

- Zgodnie z przepisem art. 26 ustawy *Prawo oświatowe*, nastąpi połączenie szkolnego programu wychowawczego i programu profilaktyki w jeden dokument zawierający treści oraz działania o charakterze wychowawczym i profilaktycznym.

Kierunki zmian nakreślone przez reformę to m.in.:

- wzmocnienie wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły poprzez **szersze** uwzględnienie w podstawie programowej zadań wychowawczo-profilaktycznych,
- **poszerzenie** problematyki edukacji dla bezpieczeństwa,
- ustalenie zakresu treści nauczania i liczby godzin zajęć poszczególnych przedmiotów, umożliwiającym nauczycielom rozwijanie umiejętności pracy zespołowej uczniów, rozwiązywania problemów i realizację projektów edukacyjnych.

Od roku szkolnego 2017/2018 działalność edukacyjna szkoły określona będzie przez:

- szkolny zestaw programów nauczania,
- program wychowawczo – profilaktyczny szkoły.

Szkolny zestaw programów nauczania oraz program wychowawczo-profilaktyczny szkoły mają tworzyć spójną całość i muszą uwzględniać wszystkie wymagania opisane w podstawie programowej.

Ich przygotowanie i realizacja są zadaniem zarówno całej szkoły/placówki jak i każdego nauczyciela, przy konsultacji i aprobacie rodziców.

Obok zadań wychowawczych i profilaktycznych nauczyciele mają za zadanie wykonywanie działań opiekuńczych odpowiednio do istniejących potrzeb.

W definicji podstawy programowej wychowania przedszkolnego i podstawie programowej kształcenia ogólnego (art. 4 pkt 24) rozszerzono zakres zadań o treści wychowawczo-profilaktyczne dla szkoły, w tym do realizacji na zajęciach z wychowawcą.

Obowiązujące od nowego roku szkolnego treści i działania wychowawcze skierowane do uczniów oraz profilaktyczne, dostosowane do ich potrzeb rozwojowych można odnaleźć **w podstawach programowych przedmiotów kształcenia ogólnego, specjalnego i zawodowego.**

Zadania wychowawczo-profilaktyczne powinny być kierowane do uczniów równoległe z ich kształceniem – przekazywaniem wiedzy, m. in. podczas zajęć z wychowawcą klasy oraz realizacji innych przedmiotów, np.: edukacja wczesnoszkolna, przyroda, biologia, wychowanie fizyczne, edukacja dla bezpieczeństwa, technika, informatyka, WOS, etyka, wychowanie do życia w rodzinie, podstawy przedsiębiorczości.

Program wychowawczo-profilaktyczny będzie opisywał w sposób całościowy wszystkie **treści i działania o charakterze wychowawczym oraz profilaktycznym** skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców, uwzględniające wnioski i rekomendacje z przeprowadzonej **diagnozy potrzeb** wychowawczych i środowiskowych danej społeczności szkolnej.

Wzmocnienie roli rodziców/ opiekunów prawnych uczniów!

W opracowaniu i realizacji przez szkołę programu wychowawczo – profilaktycznego ważna jest stała bezpośrednia **współpraca z rodzicami/opiekunami prawnymi** oraz innymi podmiotami zaangażowanymi w edukacyjną, wychowawczą i opiekuńczą działalność szkoły /placówki.

Opis diagnozy potrzeb według analizy czynników chroniących oraz czynników ryzyka występujących w szkole i placówce

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Opis problemu

1. Kontekst wychowawczy – mocne i słabe strony szkoły/placówki w aspekcie występowania czynników chroniących oraz czynników ryzyka:

- ✓ sporządzamy opis szkoły/placówki na podstawie analizy dostępnych dokumentów: programu wychowawczego, programu profilaktyki, raportów, np. z ewaluacji zewnętrznej, wewnętrznej, badań prowadzonych w szkole, dzienników, dokumentacji psychologa, pedagoga, wychowawców, obserwacji, wywiadów;
- ✓ sporządzamy opis problemów wychowawczych występujących w szkole, biorąc pod uwagę dyscyplinę, w tym bójki, spóźnienia, wagary, palenie, frekwencję.

2. Występowanie czynników chroniących oraz czynników ryzyka:

- ✓ wyliczamy występujące w szkole zdiagnozowane czynniki chroniące i czynniki ryzyka;

3. Wnioski:

- ✓ Stwierdzamy fakty wynikające z diagnozy problemu, np. częste spóźnienia uczniów (nie więcej niż 3-4 wnioski), ustalone przyczyny.

4. Rekomendacje:

- ✓ Przygotowujemy zalecenia na temat zdiagnozowanych problemów (może być kilka zaleceń dotyczących jednego wniosku).

Ustalenia do wykorzystania w programie wychowawczo-profilaktycznym

1. Cel ogólny:
  - ✓ cel nadrzędny dla programu wychowawczo- profilaktycznego -
rozwijanie, doskonalenie, wspomaganie, kształtowanie (cel).....
poprzez organizowanie, przeprowadzenie (zadanie).....

2. Cele szczegółowe:
  - ✓ uszczegółowienie celu ogólnego (sposób jego realizacji).....
  - ✓ cel główny z programu wychowawczo- profilaktycznego.....

3. Zadania (realizacja celu):
kształtowanie (cel).....poprzez (zadanie).....

Definicja wychowania zgodnie z art. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Wychowanie rozumiane jest jako wspieranie dziecka w rozwoju ku pełnej dojrzałości w sferze fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej, wzmocniane i uzupełniane przez działania z zakresu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży.

Ogólne założenia dotyczące oddziaływań wychowawczo-profilaktycznych w szkole i placówce

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

- Rozwijanie **potencjału dzieci i młodzieży** ze szczególnym uwzględnieniem ich pozytywnych i mocnych stron; wzmacnianie **umiejętności radzenia sobie** z wyzwaniami codziennego życia.
- Kształtowanie jednostek *kreatywnych i zdolnych do sterowania własnym kształceniem zarówno w rzeczywistości szkolnej jak i poza nią.*
- Rozwój **samodzielności, twórczego myślenia i działania, współdziałania w zespole, a także motywacji do poszukiwania nowych rozwiązań.**
- Rozwijanie zdolności umożliwiających *rozumienie otaczającego świata na drodze autorefleksji, poczucia celowości własnych zachowań oraz rozwijanie umiejętności komunikacyjnych.*

- Kształtowanie **kompetencji społecznych i obywatelskich** poprzez propagowanie idei **wolontariatu** oraz rozwijanie u dzieci i młodzieży wrażliwości na los potrzebujących, branie odpowiedzialności za życie swoje i innych.
- Kształtowanie **kompetencji międzykulturowych** (Swobodne przemieszczanie się, migracje, współpraca międzynarodowa przyczyniły się do konieczności rozwijania nie tylko umiejętności porozumiewania się w języku obcym, ale również kształtowania postawy otwartości i akceptacji, woli porozumienia oraz ciekawości dotyczącej poznawania różnic).

Wychowanie jako cel polityki edukacyjnej państwa

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Działalność wychowawcza szkoły należy do podstawowych celów polityki edukacyjnej państwa.

Wychowanie młodego pokolenia jest zadaniem **rodziny i szkoły**, która w swojej działalności musi uwzględniać wolę rodziców, ale także i państwa, do którego obowiązków należy stwarzanie **właściwych warunków wychowania.**

Wychowanie jest procesem, który odbywa się w każdym momencie życia dziecka.

Wychowanie - respektując chrześcijański system wartości- za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyczne, służy rozwijaniu u dzieci i młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa narodowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata.

(na podstawie preambuły do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe ; Dz. U. z 2017 r. poz. 59 z późn. zm.)

Integralną częścią działalności szkoły jest kształcenie i wychowanie sprzyjające rozwijaniu **postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych uczniów.**

Zadaniem szkoły jest wzmocnianie poczucia tożsamości narodowej, przywiązania do historii i tradycji, przygotowanie i zachęcanie do podejmowania działań na rzecz środowiska szkolnego i lokalnego, w tym do angażowania się w **wolontariat.**

Szkoła dba o wychowanie dzieci i młodzieży w duchu akceptacji i szacunku dla drugiego człowieka, kształtuje postawę przyjazną dla środowiska przyrodniczego.

Podstawa aksjologiczna programu wychowawczego szkoły – do jakich wartości wychowywać dzieci i młodzież?

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Do jakich wartości wychowywać dzieci i młodzież

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Osiągnięcie dojrzałości w **czterech sferach** możliwe jest poprzez **rozwój kompetencji osobistych i społecznych** uczniów ukierunkowanych na:

- **Samoświadomość** – budowanie: akceptacji siebie; poczucia własnej wartości; spójności myślenia i działania ; pozytywnego obrazu tożsamości w wymiarze osobistym, społecznym, kulturowym;
- **Sprawczość** – wyznaczanie i osiąganie realnych celów; pozytywne nastawienia do życia; kształtowanie: motywacji do działania, umiejętności planowania i podejmowania decyzji, konstruktywnego rozwiązywania konfliktów; planowanie własnego rozwoju; rozwijanie poczucia celowości działania;
- **Relacyjność** – budowanie i podtrzymywanie pozytywnych relacji z ludźmi; promowanie prospołecznych wartości; aktywne uczestnictwo w życiu społecznym; promowanie pozytywnych wzorców osobowych; budowanie prospołecznych relacji rówieśniczych.

Do jakich wartości wychowywać dzieci i młodzież

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

- **Otwartość** - zdolność do sprawiedliwej, etycznej oceny i reagowania; umiejętność otwartego i jednoznacznego wyrażania swoich potrzeb, uczuć i opinii z zachowaniem szacunku do siebie oraz innych osób; kształtowanie postaw asertywnych, rozwijanie poczucia empatii, wrażliwości, szacunku dla odmienności.
- **Kreatywność** – kształtowanie **twórczego** rozwiązywania problemów (umiejętności: wyjścia poza schematyczność myślenia i działania, odkrywanie nowych sposobów rozwiązywania problemów; odkrywanie indywidualnych zdolności umożliwiających sprostanie wyzwaniom); **podejmowanie działań na rzecz twórczego rozwoju** (współpraca z instytucjami kultury, rozwój aktywności fizycznej, rozwój sfery psychicznej w tym duchowej, społecznej, aksjologicznej)

Budowanie programu wychowawczo- profilaktycznego szkoły

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Podstawowymi elementami, które powinny się znaleźć w poszczególnych podsystemach, są:

- ✓ wartości;
- ✓ sytuacje wychowawcze;
- ✓ zadania wychowawcze;
- ✓ sposób realizacji zadań/treści;
- ✓ metody i środki wychowania;
- ✓ podmioty realizujące i odpowiedzialne za organizację konkretnych działań;
- ✓ przewidziane i uzyskane efekty;
- ✓ metody ewaluacji.

Budowanie programu wychowawczo- profilaktycznego szkoły

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Nauczanie i wychowanie są nieodłączne. Duży potencjał wychowawczy posiadają:

- ✓ treści nauczania poszczególnych przedmiotów;
- ✓ sposoby ich realizacji;
- ✓ określenie wymagań;
- ✓ sposób kontrolowania i oceniania.

Każda szkoła musi zadać sobie pytanie, do urzeczywistnienia jakich konkretnych wartości wdrażają dzieci i młodzież nauczyciele języka polskiego, historii, matematyki, fizyki, biologii itd.?

Budowanie programu wychowawczo- profilaktycznego szkoły

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Istotną funkcję w wychowaniu do wartości pełnią metody, formy i sytuacje wychowawcze.

Do podstawowych możemy zaliczyć:

- ✓ dyskusję,
- ✓ pracę z tekstem, którego treścią są wartości i świadectwo ich realizowania przez młodych ludzi,
- ✓ analizę biografii osób godnych naśladowania;
- ✓ spotkania ze świadkami historii;
- ✓ wizyty w miejscach pamięci narodowej;
- ✓ sesje popularnonaukowe;
- ✓ spektakle, gazety szkolne, publikacje książkowe opracowane przez uczniów przy udziale nauczycieli, rodziców oraz innych przedstawicieli środowiska.

Zadaniem szkoły jest zatem wychowywanie dzieci i młodzieży do wartości uniwersalnych poprzez:

- wskazywanie wzorców postępowania i budowanie relacji społecznych, sprzyjających bezpiecznemu rozwojowi ucznia (rodzina, przyjaciele);
- wzmacnianie poczucia tożsamości i dumy narodowej oraz świadomości obywatelskiej ;
- formowanie u uczniów poszanowania godności własnej i innych;
- kształtowanie postawy aktywności w życiu społecznym oraz odpowiedzialności za zbiorowość;
- promowanie zdrowego stylu życia i skuteczne zapobieganie współczesnym zagrożeniom.

Spójność działań wychowawczych

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Wartości rodzinne:

docenianie wartości rodziny w życiu społecznym;

budowanie więzi, mostów międzypokoleniowych,
poszanowanie tradycji;

wyrabianie w sobie postawy dialogu, umiejętności
słuchania i rozumienia innych;

poszukiwanie i dążenie do osiągnięcia celów życiowych
i wartości ważnych dla odnalezienia własnego miejsca
w rodzinie i w świecie;

rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów
poprzez komunikowanie i współdziałanie.

- szacunek dla dobra wspólnego jako dorobku pokoleń;
- rozbudzanie zainteresowania przeszłością swojej rodziny oraz historią lokalną i regionalną;
- poczucie odpowiedzialności za sprawy regionu, aktywny udział w życiu szkoły, środowiska lokalnego, regionu, kraju;
- poprzez rozumienie funkcjonowania środowiska przyrodniczego i oceny ingerencji człowieka w otoczenie, kształtowanie pozytywnego obrazu Polski i więzi z małą, jak i dużą Ojczyzną.

- wyrabianie nawyku aktywności fizycznej i troski o zdrowie;
- zdobycie umiejętności właściwego zachowania oraz odpowiednich reakcji w sytuacjach stwarzających zagrożenie dla zdrowia i życia;
- przygotowanie do bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami w sieci.

Nauczyciel – przewodnik po świecie wartości

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

„[...] dzieła wychowania nie dokonuje się przy pomocy instytucji, przy pomocy środków organizacyjno-materialnych, choćby najlepszych, [...] najważniejszy jest tu znowu człowiek oraz jego moralny autorytet, wynikający z prawdziwości zasad i zgodności czynów.”

(Jan Paweł II)

Kluczową rolę w procesie wspierania ucznia w rozwoju spełnia nauczyciel – wychowawca.

Warunkiem koniecznym, by jego działania okazywały się skuteczne, jest prezentowanie w kontekście wychowawczym sześciu cech osobowych:

Nauczyciel – przewodnik po świecie wartości

- ✓ świadomość siebie i swojego systemu wartości;
- ✓ doświadczanie emocji, które są efektem m.in. kontaktu z wychowankiem i prowadzonych działań (w sytuacji, w której wychowawca przekazuje uczniom komunikaty o swoim samopoczuciu i odczuciach, wychowanek osiąga wyższy poziom poczucia bezpieczeństwa, a w wyniku modelowania uczy się dojrzałego wyrażania emocji i przejawia skłonność do nawiązywania bliższych relacji z nauczycielem);
- ✓ dostarczanie wychowankowi wzorców zachowań;
- ✓ zainteresowanie ludźmi i problemami społecznymi;
- ✓ urzeczywistnianie zasad etycznych;
- ✓ poczucie odpowiedzialności.

Nauczyciel – przewodnik po świecie wartości

MINISTERSTWO
EDUKACJI
NARODOWEJ

Wychowawca charakteryzujący się powyższymi cechami osobowymi winien posiadać również szereg umiejętności.

Do najistotniejszych należą:

- ✓ umiejętności służące zapewnianiu wychowankowi komfortu potrzebnego do budowania poczucia bezpieczeństwa;
- ✓ umiejętności służące rozumieniu wychowanka i okazywaniu mu zrozumienia;
- ✓ umiejętności sprzyjające pozytywnemu działaniu wychowanka i wprowadzaniu przez niego zmian w swoim zachowaniu.

Podsumowanie...

Cele i zadania wychowawcze szkoły powinny być realizowane przez kompetentną kadrę pedagogiczną we współpracy z rodzicami **w atmosferze wzajemnego zaufania.**

Dziękuję za uwagę.